

УДК 65.012.32:330.131.7

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАСОБИ ЇХ ЗМЕНШЕННЯ

Нестеренко С.А., д.е.н.

*Таврійський державний агротехнологічний університет м. Мелітополь,
Україна*

Summary: The article focuses on the modern approaches to the management of the risk.

Keywords: lender risk, entrepreneur risk, risk of devolution, management of risk .

Постановка проблеми. Ризик в економічному і соціальному житті суспільства є однією з центральних постійно присутніх характеристик. Через відсутність визначеності, динамічність навколишнього середовища і неповноту знань про навколишній світ ті чи інші фактори небезпеки і ризику роблять сильний вплив на будь-який економічний суб'єкт. Ризик з економічної точки зору являє собою невизначеність щодо поставленої мети. Дані обставини обумовлюють актуальність теми дослідження та формулюють його мету.

Виклад основного матеріалу. Різні теорії економічного ризику з'явилися з розвитком ринкових відносин. А. Сміт, Р. Котильйон приділяли велику увагу дослідженню проблем ризику в економіці. В економічній науці розглядаються дві основні теорії підприємницького ризику: класична і неокласична. Класична школа (представники: Міль, Найт, Сеніор) виділяє дві частини підприємницького прибутку в структурі доходу:

– відсоток на вкладений капітал;

– відшкодування можливого ризику від економічної діяльності (плата за ризик). Основоположники неокласичної теорії (А. Маршал, А. Пігу, 20-30-ті р ХХ століття) вважали, що підприємець працює в умовах невизначеності. Отже, його прибуток є змінною, випадковою величиною. Тому він повинен керуватися в своїй діяльності двома критеріями: розмірами очікуваного прибутку і величиною її можливих коливань або відхилень від очікуваної величини. Істотне доповнення до неокласичної теорії зробив відомий економіст Дж. М. Кейнс. Він вважав, що в економічній діяльності важливо враховувати три основних види ризику:

1) ризик підприємця або позичальника, що виникає у разі сумнівів щодо можливості отримати розрахункову вигоду;

2) ризик кредитора, який пов'язаний з небезпекою комерційного банкрутства або інших дій боржника (позичальника) для ухилення від зобов'язань, а також з небезпекою мимовільного банкрутства через не виправданість надій на отримання прибутку;

3) ризик девальвації, пов'язаний зі зменшенням цінності грошової одиниці. Виникнення інтересу до появи ризику в економічній діяльності в даний час у значній мірі пов'язано з підприємництвом. Підприємництво супроводжується невизначеністю економічної кон'юнктури, яка є наслідком мінливості попиту і пропозиції на фактори виробництва, товари, ресурси. Ринкова складова підприємницького ризику пов'язана з невизначеністю майбутнього відношенням споживачів товарів і послуг, споживчих пропозицій, загального стану інвестиційного портфеля. Уникнути ризику в економічній діяльності неможливо. Але можна оцінити можливі ризики, виявити фактори, розробити заходи щодо зниження ризику. Особливе місце в прогнозуванні займає проблема оцінки можливих ризиків, врахування їх при отриманні різних варіантів, комбінацій. Достовірність, точність прогнозу і його доцільність багато в чому визначаються правильністю виявлення факторів ризику і оцінкою їх впливу на одержуваний результат (прийняття рішення). В умовах (ситуації) економічного ризику процес прогнозування і прийняття рішення необхідно розглядати відповідно до етапів процесу управління ризиком. Процес управління ризиком включає: виявлення передбачуваного (можливого) ризику; оцінку ризику; мінімізацію впливу ризику на одержуваний результат або рішення. Управління ризиком - це процес підготовки і реалізації заходів, мета яких: знизити небезпеку помилкового рішення і зменшити можливі негативні наслідки небажаного розвитку подій в ході втілення прийнятих рішень. Процес управління ризиком повинен включати: аналіз ризику, що полягає в оцінці вірогідності здобуття збитків, а також їх наслідки і можливі форми, певних напрямів ефективного управління ризиком; ідентифікацію ризику; розгляд альтернатив, які можуть сприяти ухваленню оптимального рішення; оцінку варіантів рішення, що полягає у виборі варіантів можливих дій, що пов'язаних з ризиком; рішення в області управління ризиком, що дозволяють обмежити розміри шкоди, перенести ризик, обмежити всі його області; контроль процесу управління ризиком, коли уточнюються і коректуються можливі дії з управління ризиком з врахуванням умов, що складаються. Будь – яке підприємство повинне працювати так, щоб мінімізувати негативний вплив та отримати максимальні переваги від своїх можливостей. Тобто дії підприємства повинні носити системно – комплексний характер з чітко вираженою цільовою спрямованістю. Виходячи з певної ймовірності виникнення небажаних ситуацій, необхідно організувати підприємницьку діяльність таким чином, щоб зменшити ризик і пов'язані з ним втрати в майбутньому. Доцільно

провести також глибокий аналіз, який полягає в тому, що крім прогнозованих фінансових результатів, розрахованих для базового варіанту, виконується розрахунок ще для можливих екстремальних випадків

Висновки

Таким чином, процес управління ризиком - це реалізація рішень в умовах оптимального (з точки зору прибутку) використання ризиків. Один з напрямків робіт з управління ризиком - це мінімізація ризиків. Тому основним завданням управління ризиком є виважена оцінка можливого ризику, виявлення чинників, що підсилюють його, і можливих наслідків діяльності в ризиковій ситуації, розробка заходів, які не можна допускати, що запобігають або зменшують ризик.

Список літератури

1. Управление предпринимательскими рисками /Макаревич Л.- М: Дело и Сервис, 2006. – 448с.
2. Економічний ризик та методи його вимірювання / Камінський А.Б. – К: Вид. дім « Козаки». 2002. – 120 С.
3. Риск – менеджмент / Рогов М.А. – М: Фінанси і статистика 2001. – 120с.
4. Риск – менеджменту / [Н.В. Вяткин, І.В. Вяткин] под. ред. І.Югенса. – М: Издательсько – торгова корпорація « Дашков і Ко», 2003. – 512С.
5. Віталінський В.В., Наконечний С.І., Шарапов О.Д. Економічний ризик та метод його вимірювання / – К. КНЕУ, 2000. – 354С.
6. Інформація про семінари з підприємцями [Електроний ресурс] . Режим доступу: - <http://www.marketing/biz/ua/> - Назва з екрану.
7. Стандартний ризик – менеджменту Федерації європейських асоціацій з ризик – менеджменту (Risk ManagementStandard FERMA – Р.6) [Електронний ресурс] . – Режим доступу: [http\\www.Ferma.Eu\Defaul.Aspx tabid=195](http://www.Ferma.Eu/Default.aspx?tabid=195).- Назва з екрану.
8. Офіційний сайт Міністерства економіки України. Таблиця основних показників економічного розвитку України [Електронний ресурс] . – Режим доступу: [http\\ www.me.gov.ua](http://www.me.gov.ua). - Назва з екрану.